

LBRIS

We know
books

NICOLAE POPA

—

VIDRA ÎN APELE CERULUI

Postfață de Eugen LUNGU

Știința, 2024

CUPRINS

6	Cel din spate
23	Vidra în apele cerului
85	Unghia neagră
108	Vârtelnița morții
135	Castanul roz
202	Păsări mergând pe jos
213	<i>Nicolae POPA: povestiri de nepovestit.</i> Postfață de Eugen LUNGU

CEL DIN SPATE

Un peisaj strălimpede! își zice Ilie dând o primă apreciere locului unde a ajuns împingând bicicleta prin iarbă înaltă, strecurându-se pe sub sălcii pletoase, tot rupând cu roata din față tufe de mure. Își mai zice că pe aici totul pare pus ca sub sticlă. Și ce aer! Într-adevăr, aerul e de-o sensibilitate ciudată: orice mișcare neîndemânică, orice pas poticnit, orice trosnet de vreasc face să se propage în jur o neliniște cotropitoare. Distanțele îi atrag privirea ca prin hipnoză. Ochii lui scotocesc fără să vrea adâncurile hățișurilor, cercetează formele cele mai ciudate ale trunchiurilor prăvălitate și așteaptă să i se întâmple ceva.

Că fricos mai iești, bre Ilie! își zice. Nu te teme, nu-i trebuiești nimănui pe aici. Ești pe aici mai mult cu văzutul.

Lângă râu, la un pas de marginea malului abrupt, își sprijină bicicleta de tulpina unei

sălcii. Alături găsește locul potrivit de unde să poată arunca undița. Pătulește iarba înaltă cu latul pantofului, obține un fel de pătut natural, un culcuș în care își aduce sculele pescărești, găsindu-și totodată acolo și loc de meditație.

Se simte totuși hărțuit în continuare de priveliști, ochii fugindu-i ba în susul, ba în josul apei – depinde din care direcție răzbate până la el vreun plescăit de val sau un foșnet neînțeles ce stârnește năluciri printre ramuri.

E timpul să scape de toate astea, să se deprindă cu locul.

Cele trei segmente ale undiței de bambus pesemne că abia așteptă să crească unul din altul, căci se lasă montate cu multă ușurință atingând îndată lungimea de patru metri. La fel de ușor se desface și firul străveziu de pe scândurică, el simțindu-i între degete elasticitatea fierbinte și tăioasă, lunecându-i pe buricele degetelor. De fapt, persistă în toate o mare nerăbdare de-a intra într-o cât mai strânsă relație cu râul.

Și abia acum, când își urmărește degetele de foarte aproape, își dă seama că încă îl mai supără ochiul drept. Ochiul drept îi lăcrimează. Dar asta e o nimica toată după usturimea pe care a trebuit s-o îndure când încerca să-și scoată de sub pleopă musculița ce-i nimerise acolo în timpul vijelioasei coborâri la vale din satul de pe coastă. Aproape că își rădea retina cu unghia și tot n-o putea scoate. Până la urmă, musculița a ieșit afară din ochi scoasă de lacrimi.

Înainte de-a arunca undița, își descheie toți bumbii cămășii în carouri, își mângâie pieptul presărat, la cei treizeci și doi de ani ai săi, cu mai multe firicele cărunte și descoperă

că e lac de sudoare pe tot trupul, ceea ce nu-i a bine, pentru că nu se poate, nu e normal ca un bărbat tânăr ca el să fie atât de repezit, atât de neîndemânic într-o liniște ca asta.

La picioarele lui curge râul. De fapt, ce fel de curgere? Are în față o suprafață mișcătoare – largi și line rotiri de oglinzi. Nu cumva anume ele șlefuiesc aerul făcându-l atât de transparent? Ridică în sfârșit undița din iarbă. Și, uitându-se atent la crengile salciei de-alături, ca nu cumva să le ia în cârlige, aruncă pluta în luciul opalin.

Pluta, de mărimea oului de hulub, vopsită în roșu-aprins, este realmente țipătoare pe oglinda atât de vie a râului. Pluta se lasă dusă la vale pe râu o vreme, apoi descrie o curbă și se îndreaptă spre malul opus, însă e capturată îndată de-un vârtej care o duce deodată împotriva cursului râului. O vede înaintând clătinată de suprafața instabilă, revenind în cele din urmă tot în locul unde o aruncase.

Deocamdată, nicio smucitură din adânc. Nu o scufundă și nici n-o culcă pe apă niciun monstru de somn cu mustăți de doi kilometri. S-ar putea să nici nu fie pe aici niciun pește. S-ar putea ca acesta să nu fie un loc norocos. Dar te pui cu răbdarea lui Ilie?

Ilie ar fi în stare să stârcească toată ziua într-un singur loc, cu atât mai mult aici, pe mal de râu interzis, cum a fost pentru el până în această clipă. Aici, unde deocamdată nu face decât să guste din plăcerea de-a vedea cum pluta îi revine mereu cre-dincioasă la picioare, datorită vârtejului de apă.

În privința locului. L-au preîntâmpinat când îi deschideau portița de fier, lăsându-l să treacă dincoace de gardul de sârmă ghimpată, că, dacă dorește cu adevărat să

prindă pește, mai bine să nu meargă la râu, ci să se ducă la una dintre cele două bălți din păpurișul luncii – „Dacă-ți ciulești bine urechile, le găsești după orăcăitul broaștelor!” – ascunse după valuri de verdeață, dincolo de învălmășeala sălbatică a sălciilor și plopilor tremurători, înțesați cu tot felul de liane, ce fac să fie de nestrăbătut fâșia teritoriului neutru dintre URSS și România.

Și numai soldatul mongoloid cu ochii lui tăiați ca mămăliga cu ață, după ce s-a apropiat de el întrebându-l ce s-a întâmplat de-a lăsat bicicleta jos luându-și fața în palme...

(– „Ce-i, bă, cu tine?”

– „Nimic.”

– „Cum nimic, dacă plângi?”

– „Nu plâng. Mi-a intrat ceva-n ochi. O musculiță.”)

...numai acela, mongoloidul, l-a îndemnat într-o ru-sească și mai aproximativă decât a lui, să se ducă la râu, fiindcă, ținu acela să sublinieze cu umor, trebuie să-i clin-tească și lui cineva oglinda apei.

Se punea, s-ar zice, problema unui gest de compasiune.

Doar atât se cerea din partea lui Ilie ca să treacă dincolo de sârma ghimpată. Iar dacă îi cerea să facă doar atât pentru binele acestui râu cineva venit tocmai din nisipurile Asiei, de ce s-ar împotrivi tocmai el, Ilie, care-i din satul de pe coastă și care de când se ține minte, tot privind spre râu de pe acoperișul casei din deal, și-a dorit mereu, cu toată patima unor descoperiri de noi tărâmurii, să pătrundă în spațiul acela, parcă mereu cețos, din zare, în zona aceea aproape glacială unde iarna, când relieful se lăsa văzut mai

bine printre sălciile desfrunzite, deslușea pe întinsurile ninse albia a ceva ce șerpuia sticlos, acel ceva fiind, după cum indicau și hărțile studiate la școala din sat, și după cum vorbea toată lumea, un rău adevărat.

Acum, uite-l, îi trece pe la picioare. Nu a fost o fantasmă a copilăriei. Râul chiar există. Și chiar curge. La vale. Nu stă locului, ca desenat, cum arăta văzut de pe deal. Hai, zi ceva! Își îndeamnă el pluta. Culcă-te sau scufundă-te!

Roșeața plutei este culoarea cea mai stridentă în acest spațiu dominat de verdeață. Ceva asemănător de strident mai e doar pe stâlpii de hotar ce se ridică din loc în loc de-a lungul ambelor maluri ale râului.

Un țipăt, un fel de râcâit obraznic îi sparge timpanul. Și vede în salcie o gaiță care nu-și poate găsi astâmpăr. Trece ca o suveică printre crengi, purtându-și peste tot penajul multicolor, umblând cu o asemenea iuțeală prin frunziș, încât reușește să se facă prezentă concomitent pe toate crengile, colorând în chip miraculos toată salcia.

Furat de zbenguiala păsării, Ilie nici nu bagă de seamă când și de unde se ia lângă el o pisică. O vietate nefiresc de albă. Blana ei reflectă albiciuni reci de zăpezi din Siberia, albiciuni aproape fosforescente. Plus că pisica are un cap ca de bufniță. Și și-l tot înalță deasupra ierbii cu un fel de sfidare monumentală. Totodată, firele albicioase ale mustăților ei au niște tresăriri grave, parcă pipăind aerul, căutând ceva prin văzduh.

Ilie se lasă pe vine. Poziția lui preferată când e vorba să țină undița în mâini urmărind pluta. Se preface a nu da nicio atenție misterioasei feline.

Pluta, purtată de vârtejul molecom, continuă să-și bată joc de cursul general al râului. Pluta face viraje largi pe suprafața râului, fără să fie luată și dusă pe apă în jos.

Lui Ilie începe să-i lăcrimeze din nou ochiul. Gaița tot nu-și află astâmpăr în salcie. Săgetează printre crengi și, deodată, scapă un țipăt foarte ascuțit. Preluat de albia râului și dus în ecouri pe sub sălcii pe toată lunca spre Dunăre.

Pisica fosforescent de albă își ridică ochii. O și zărește, apoi își răsfiră în evantai mustățile-antene, își mărește ochii, dând de înțeles că este și ea uimită de comportamentul gaiței, de felul cum circulă culorile ei prin salcie.

Este clipa în care Ilie simte că cineva stă la spatele lui. O prezență incomodă care îl face să se simtă ca un elev concentrat asupra compunerii în banca lui și care își dă seama deodată că s-a apropiat de el pe la spate învățătorul, urmărindu-i scrisul. Nu, nu aude niciun foșnet, nicio răsuflare sau altă mișcare prin aer, dar e sigur că îl are pe cineva la spate. E atât de convins, încât ar putea, fără să întoarcă capul, să-l întrebe ce vrea de la el. Dar și celălalt este atât de sigur că Ilie l-a și simțit deja, încât, fără niciun fel de „bună ziua”, trece direct la chestiune:

– Știi ce pasăre-i asta?

Ilie nu se clintește. Nici măcar nu-și ridică ochii spre salcie, prefăcându-se că tocmai acum privirea îi este solicitată de plută. Îi răspunde totuși:

– Păi, o gaiță.

Și amână clipa în care ar trebui să se răsucescă și să vadă cine-l întreabă.

Celălalt de la spate se grăbește să-l contrazică:

– Gaiță? Toți o porecliți așa, Gaiță. Habar nu aveți că e Pasărea-Paradis.

Pisica se îndreaptă atentă spre salcie prin iarbă, cumva șerpuitor, vrând să obțină performanța de-a nu se atinge de niciun fir de iarbă. Se oprește aproape de bicicletă. Se tupilează, rămâne acolo în neclintire.

Cel de la spate răsuflă cumva mai rapid. De fapt, respirația lui e o înșiruire de spasme respiratorii, ceva asemănător cu felul de-a respira al înotătorilor. Înghite în sec și întreabă:

– Tu ești băiatul Soficăi, nu?

Ilie se chircește de parcă ar fi amenințat de-o lovitură.

– Sameni, sameni cu mamă-ta când era elevă, continuă necunoscutul. Mai ales la bărbie îi sameni. Tot ascuțită ca bărbia ei. Și gura tot suptă, amărâtă...

Are dreptate, își zice Ilie, dar naiba să-l ia, că nu m-a văzut la față și n-are de unde ști cum arăt.

Pisica sare din iarbă direct pe șaua bicicletei, de unde mai face o săritură, agățându-se și împleticindu-se în jurul unei crengi, apoi ia o poziție normală, lăsându-se pe lăbuțele de dinapoi și uitându-se țintă prin frunziș spre celălalt capăt al crengii unde pasărea pare să se fi liniștit și stă să se odihnească. Întors puțin spre salcie, Ilie aproape că îl vede cu coada ochiului pe cel din spate. În orice caz, ghicește o tremurare de aer. Îi intuește conturul. Deocamdată nici nu-și dorește să vadă mai mult. Și nici nu-i pregătit să vadă mai mult.

Își dă seama că îl irită întotdeauna în timpul pescuitului prezența unor martori. I-ar sugruma pe toți tipii care, trecând de-a lungul malului, se întâmplă să se oprească în

dreptul lui, de obicei, la spate, uitându-i-se peste umăr și așteptând împreună cu el să tresară pluta. Această sufocantă așteptare în doi, pe parcursul căreia simte cum respirația începe a i se contopi cu respirația celuilalt sau cum oftatul lui face să-i scape și celuilalt un oftat, l-a obligat într-o bună zi să recurgă la un tertip, și anume, să arunce undița în apă fără să-i pună nada în cârlige, garantând astfel neclintirea plutei și grăbind plictiseala martorului de la spate.

Aruncă și de data asta undița cu cârligele goale. Îi face vânt pe furie, lansând-o dintre genunchi, în timp ce necunoscutul de la spate continuă să-i vorbească despre mamă-sa, iar în glasul lui – nicio schimbare de ton, nimic nu lasă să se înțeleagă că i-ar fi observat șiretlicul. La rândul său, Ilie, nemaivând acum grijă de semnele plutei, îl poate asculta cu mai multă atenție. I se pare chiar curios să afle cât mai multe despre eleva Fotescu Sofica.

– Nu cred să-și mai amintească mamă-ta de lecțiile mele, oftează la spate străinul. Măcar de n-ar fi uitat ce-am învățat-o despre Noua Guinee. Că a fost ceva deosebit. Odată, după ce le-am povestit cum se înalță peste insula aceea Păsările-Paradis ca niște ghirlande multicolore, numai ce văd că ridică ea, mamă-ta, mânuța sus și mă întrebă dacă Noua Guinee vine cam pe sub tălpile noastre. Îi răspund că da, într-un anumit fel e sub noi, e de partea cealaltă a pământului. Și-atunci ea unde zice că, așa și pe dincolo, dacă-ți bate ceasul morții, dacă mori, ce? te duci dedesubt, de partea cealaltă a Pământului, printre Păsările-Paradis, unde-i frumos, și-i liniște, și plutesc în jur tot felul de pene colorate... Să-ți spun drept, eu stăteam pierdut în fața clasei, prea în-

duioșat de închipuirile ei, și cred că mă scimbasesem la față sau cine știe ce se întâmpla cu mine, dar îmi aduc aminte că mamă-ta, speriată de felul cum arătam sau poate numai de gândul ce-i venise, s-a apucat deodată de plâns și n-am putut-o liniști nici eu, nici colegii de clasă, și-am rugat-o frumos să iasă afară. Pe urmă au văzut-o și alți învățători cum plânge în spatele școlii și au întrebat-o ce are, de ce plânge, dar ea n-a știut ce să le răspundă...

Ilie scutură din cap încercând să scape de usturimea din ochiul lacrimos. Involuntar – sau cel puțin așa-i place lui să creadă – scapă privirea peste umăr și-l vede mai clar pe cel din spate. Mai exact, îl fură cu o privire scurtă, îl fixează într-un bliț-cadru, luându-l pe retină și în memorie, având astfel posibilitatea de a-l cerceta și după ce revine iar cu fața spre oglinda râului.

Așadar, cel din spate e un bărbat tras la față, palid, subțire. Nasul i se înfige direct în mustața zbârlită. Poartă vestă cafenie peste cămașa albă, largă la mâneci, de modă veche. Pantalonii îi sunt de aceeași culoare cu vesta. Și stau țapeni pe el. Mai băgă de seamă că-i desculț. Vârsta? Dacă i-ar da patruzeci de ani, ar fi cam mult. Are totuși chelie. Și asta încurcă toate socotelele. Nu i-a văzut ochii, deoarece l-a surprins cu fruntea plecată, moroncindu-se să-și scoată din buzunarul vestei ceasornicul. Îl tot trăgea de-un lăntișor argintiu și nu-l putea scoate. Încă un detaliu: lăntișorul strălucea între degetele lui ca niște crenguțe bătute de chiciură care te aștepți să se topească din clipă în clipă. Îl aude chinându-se în continuare să scoată ceasornicul din buzunar, dar ceasornicul pare să fi prins rădăcini.

O simplă adunare și scădere îl duce pe Ilie la concluzia că nu, nu se poate ca cel de la spate să fie mai tânăr decât mama, dacă zice că i-a fost elevă. Ceva nu se pupă aici. Mai bine s-ar gândi la orice altceva. La agerimea ochilor pisicii din salcie, de-o pildă. Uite cu câtă prudentă înaintează de-a lungul crengii. Nu i-au mai rămas decât câteva șchioape până la cumătra gaiță. Creanga e destul de subțire și-i de-a mirării cum de-și ține pisica echilibrul, deși mai de-a mirării e faptul că aceeași creangă nu se apleacă deloc. Parcă nici n-ar sta pe ea o pisică și o pasăre. Pisica foarte albă, iar pasărea foarte colorată. Printr-o ciudată schimbare de optică, el bagă de seamă că pisica se face mai mică pe măsură ce înaintează, în timp ce gaița, încet-încet, se mărește, și asta până când dimensiunile lor devin egale. Totodată, ajungând lângă gaiță, pisica se liniștește. De fapt, încremenește într-o moleșeală adormitoare, moleșeală ce i se transmite și lui Ilie.

Unde a mai văzut el așa ceva: o pisică și o pasăre stând alături pe aceeași creangă? N-are nicio îndoială că le-a mai văzut undeva. Dacă n-ar simți permanent apăsătoarea prezență a celui din spate, dacă nu l-ar fi tulburat vârsta învățătorului, care ar reieși că azi e mai tânăr decât eleva lui, ieșită de câțiva ani buni la pensie; s-ar concentra să-și amintească unde anume a mai văzut această scenă: pasărea și pisica stând alături pe-o creangă.

Ilie aude întetindu-se la ceafă respirația străinului. Vrea să se ridice din pirostrie, și nu că l-ar durea genunchii – ar sta așa și o jumătate de zi, aceasta fiind poziția lui cea mai comodă la pescuit –, dar îi este teamă că celălalt ar putea